

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de derinleşen ekonomik krizden en çok, toplumdaki hassas grupların başında gelen, çocuklar etkilenmektedir. Çocuklar, bugün yoksulluğa ek olarak işçileştirilme gerçeği ile karşı karşıyadır. Sivil toplum kuruluşları ve sendikaların açıkladığı verilere göre Türkiye’de 2 milyondan fazla çocuk çalışmak zorunda bırakılmaktadır. Çocuk yoksulluğunun ve var olan emek politikalarının bir yansıması olan “çocuk işçiliğine” ve bunun yarattığı/yaratacağı nesiller boyu sürebilecek problemlerin çözümüne dair gerekli tedbirlerin alınması amacıyla Anayasa’nın 98’nci, İçtüzüğü’nün 104’ncü ve 105’nci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Beritan GÜNEŞ ALTIN

Mardin Milletvekili

GEREKÇE ÖZETİ

Uluslararası Çalışma Örgütü’nün verilerine göre dünyada 160 milyondan, Türkiye’de ise resmi verilere göre 850 binden, sendikaların verilerine göre ise 2 milyondan fazla çocuk işçileştirilmiş durumdadır. Farklılıklar gösterse de Türkiye’de işçileştirilen çocuk sayısının artmasının temel sebepleri, derinleşen yoksulluk, ebeveynler başta olmak üzere astronomik oranlardaki işsizlik, göç ve mültecilik olarak karşımıza çıkmaktadır. Çocukların işçileştirilmesine göz yuman emek politikaları neticesinde çocuklar tehlikeli işlerde, kayıt dışı ve güvencesiz koşullarda çalışmaktadır. Bunun bir sonucu olarak ise iş cinayetlerinde yaşamını yitiren çocukların sayısı her geçen gün artmaktadır. AKP iktidarları boyunca bu sayının resmi veriler olmasa dahi bini aştığı ilgili sendikalar tarafından belirtilmektedir. Tüm bunlar ışığında çocukların fiziksel, duygusal ve sosyal gelişimini olumsuz yönde etkileyen; eğitim, sağlık, oyun ve hatta yaşam haklarını ellerinden alan çocukların işçileştirilmesine karşı Meclisin inisiyatif olarak araştıma komisyonu kurması elzemdir.

GEREKÇE

Uluslararası Çalışma Örgütü 2002 yılında 12 Haziranı "Dünya Çocuk İşçiliği ile Mücadele Günü" ilan etmiştir. Bu günün ilanının ardından 22 yılı geride bırakmış olmamıza rağmen dünyada ve Türkiye'de işçileştirilen çocuk hakikati belirli dönemlerde kısmi azalmalar gösterse de acı bir gerçek olarak artış ivmesiyle karşımızda durmaktadır.

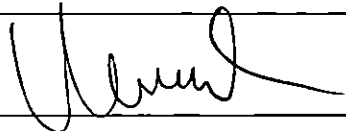
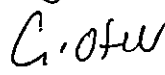
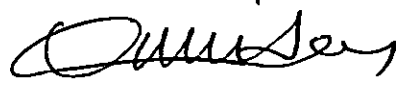
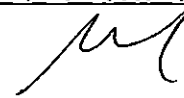
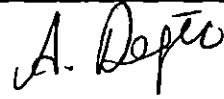
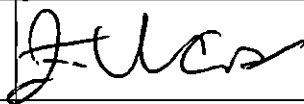
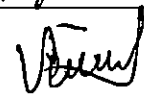
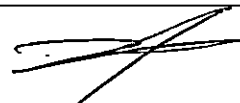
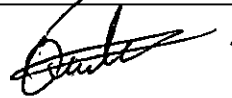
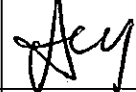
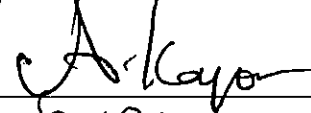
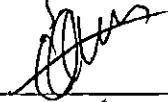
Tarihin farklı dönemlerinde de yoğun şekilde görülmesine rağmen kapitalist üretim biçimiyle birlikte daha yıkıcı hale gelen işçileştirilen çocuk hakikatine karşı etkili bir tedbir, çözüm yolunda kalıcı bir politika ise maalesef ki mevzu bahis değildir. Bugün Türkiye de dahil devletler ile ulusüstü sermaye grupları, göstermelik açıklamalarla, ufak çaplı projelerle işçileştirilen çocukların karşı karşıya kaldıkları zorlukların ortadan kaldırılması için mücadele ettiklerini söyleseler de somut durum bunun tam tersidir. Bugün dünyanın dört bir yanında Afrika'dan Asya Pasifik'e, Latin Amerika'dan Orta Doğu'ya milyonlarca çocuk, başta tarım olmak üzere hizmet ve sanayi sektörlerinde sömürülmekte ve hatta sermayenin kar hırsı sonucunda yaşamlarını yitirmektedir.

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün güncel verilerine göre dünyada 160 milyondan fazla çocuk işçileştirilmiş durumdayken Türkiye'de ise bu sayı her geçen yıl artmaktadır. Güvenilirliği son derece şüpheli olan, iktidara ve sermayeye sipariş usulü veriler üreten TÜİK'in verilerinde dahi işçileştirilmiş çocuk sayısının 850 binden fazla olduğu görülmektedir. Çocuk işgücü anketlerinin yaz aylarında değil de Türkiye'de mevsimsel olarak, çocuk işçiliğinin en az olduğu Ekim ile Aralık aylarında yapılıyor olması da TÜİK'in sipariş usulü veri üretiminin ve çocuk işçiliğinin gerçek boyutlarını gizleme çabasının bir göstergesidir. Bu verilerin yalnızca 15-17 yaş arasındaki çocukları kapsadığı, 15 yaş altında çalışmak zorunda bırakılan çocuklara dair ise herhangi bir kamu kurumunun 2020'den beri kamuoyuyla herhangi bir bilgi paylaşmaması da bu verilerin gerçeklerin üstünü örtmek için bir araç olarak kullanıldığını göstermektedir. Sendikaların ve ilgili sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarıyla ise bu sayıların çok daha yüksek olduğu ortaya konulmuştur. Buna göre Türkiye'de işçileştirilmiş çocuk sayısı 2 milyondan fazla iken yaz aylarında bu sayı 4 milyonu bulmaktadır. Yani Türkiye'de her 5 çocuktan birisi, oğlan çocuklarının ise 3'ünden birisi işçileştirilmiş durumdadır. Farklılıklar gösterse de Türkiye'de işçileştirilen çocuk sayısının artmasının temel sebepleri, derinleşen yoksulluk, ebeveynler başta olmak üzere astronomik düzeylerdeki işsizlik oranı, göç ve mültecilik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bugün çocukların işçileştirilmesinin de iş yerlerinde yaşamlarını yitirmesinin esas sebebi kapitalizm ve onun “varoluşsal çıkmazı” niteliğindeki kar hırsıdır. Çocukların istismara, yaşam hakkı ihlaline, yoğun emek sömürüsüne maruz bırakıldıkları günümüz koşulları; kapitalist, erkek egemen, ırkçı sistemin bir tezahürüdür. Türkiye’de işçileştirilen çocuklar, üretimi ayakta tutan bir olgu olarak varlığını korumaktadır. “Çocuk işçiliği” olgusu ile etkin bir mücadele yürütülüyormuş illüzyonu yaratma çabasına rağmen aslında bizzat AKP iktidarı tarafından MESEM’ler vb uygulamalarla çocukların işçileştirilmesi teşvik edilmekte, bunun yasal ve pratik zemini hazırlanmaktadır. Çalışma yaşamında erişkin bireylerle çarpık bir şekilde eşitlenen ve sayıları yüzbinleri bulan çocukların sömürü ve istismarı bu yolla artmaktadır. 2 milyona yakın öğrencinin kayıtlı olduğu MESEM’lerde çocuklar, “bir gün okulda dört gün işyerinde eğitim alma” uygulamasıyla, sermayedarların bir “memleket meselesi” olarak gördükleri meslek liseleri vasıtasıyla, yoğun emek sömürüsüne maruz bırakılmaktadır.

Çocukların işçileştirilmesine göz yuman emek politikalarıyla çocuklar tehlikeli işlerde, kayıt dışı ve güvencesiz koşullarda çalışmaktadır. Bunun bir sonucu olarak ise iş cinayetlerinde yaşamını yitiren çocukların sayısı her geçen gün artmaktadır. 11 Haziran 2024 günü, yani Dünya Çocuk İşçiliği ile Mücadele Günü’nden bir gün önce de Adana’da bir tekstil atölyesinde çalışmak zorunda bırakılan 11 yaşındaki Suriyeli bir çocuk asansör kabiniyle duvar arasına sıkışarak yaşamını yitirmiştir. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi’nin verilerine göre 2013 yılından bu yana en az 695 çocuk iş cinayetlerinde yaşamını yitirirken, AKP iktidarları boyunca bu sayının bini aştığı belirtilmektedir. Çocukların iş cinayetlerinde yaşamlarını yitirmesinin bir sebebi ise birçok alanda da karşılaştığımız “cezasızlık politikalarıdır.” Bu politika neticesinde failler, cezalandırılmamakta, yaşam hakkı ihlaline kadar varan durumlarda mağdurun zararları giderilmemekte ve en mühimi benzeri vakaların tekrarlanmaması için yapısal tedbirler alınmayarak çocuk istismarı ve çocuk cinayetleri görünmez kılınmaya çalışılmaktadır.

Bunlar ışığında çocukların fiziksel, duygusal ve sosyal gelişimini olumsuz yönde etkileyen; eğitim, sağlık, oyun ve hatta yaşam haklarını ellerinden alan çocukların işçileştirilmesine karşı topyekun bir mücadele yürütülmesi gerçeği karşımızdadır. Tüm bunlardan hareketle çocukların işçileştirilmesinin, iş cinayetlerinde yaşamlarını yitirmesinin önüne geçmek ve çocukların istihdam süreçlerine kendi iradeleriyle dahil olabilmelerine dair gerekli düzenlemelerin yapılması için Meclis araştırması açılması zaruridir.

1	MERAL DANIŞ BEŞTAŞ	ERZURUM	
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	
3	MAHMUT DİNDAR	VAN	
4	NEJLA DEMİR	AĞRI	
5	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	
6	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
7	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	
8	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	
9	MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKİ	BATMAN	
10	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
11	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
12	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
13	SEVİLAY ÇELENK ÖZEN	DİYARBAKIR	
14	YILMAZ HUN	IĞDIR	
15	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
16	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
17	ALİ BOZAN	MERSİN	
18	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
19	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
20	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	